

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

12 De simonia, quae committitur in permutationibus beneficiorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

pugnate videmur. Et quamuis, inquit, ex fructibus beneficiorum detrahi, pars aliqua possit, si necessitas, magnaue utilitas Ecclesie id postulet, verum id, generali Concilio eo acto, fieri deberet, vt apparet, illud heri in utilitatem Ecclesie, non in priuatum paucorum commodum, quod in Concilio Constantiensi *sess. 43.* prohibitum est.

Alii verò è contrario dicunt, Annatas iure diuino deberi: tum quia soluantur Romano Pontifici, tamquam in Ecclesia vniuersali dominium, & principatum habentium quia *numerosum 18.* præcipit Deus, vt omnes Leuitæ ex decimis sibi à populo datis soluerent decimam partem summo Sacerdoti, quæ pars dicebatur Decima decimarum.

In hac re, nulla profectò ratione dubitari potest, quin Annatæ omni Simonie vitio careant: nam si Pontifex potest statueret, vt qui in posterum beneficia obtinuerint, certam partem ex fructibus primi anni soluant in subsidium Christiani populi, bellum, & expeditionem parantis contra Turcas, & alios Christiani nominis hostes, cur non poterit referre primos beneficiorum fructus in subsidium ministrorum, & aliorum multorum, qui in Curia Romana inferuiunt? Dignus item operarius est mercede sua, & cibo, quo sustentetur, *Matthæi 10. Luca 10.* ergo is, qui in Curia Romana laborant, Annatæ soluantur, vt inde tales ministri, & operarii commodè sustententur. Quis enim militat stipendiis suis vnquam? ait Apostolus, *1. Corinth. 9.* Hinc est, vt Annatæ multorum Romanorum Pontificum auctoritate confirmatæ sint. Nec Glossa in *pragmat. sanctione*, nec Duarenus tam leuiter, & temerè damnare debuit Annatas. Multò prudentius sanè, ac modestius scripsit Ioannes Andreas, qui nullo modo improbauit Annatas, sed aliam rationem ostendit ac tradidit, qua posset commodius, suo quidem iudicio, consulti Curie Romanæ necessitatibus.

Præterea pro Annatarum iure plurimum facit id, quod *Numerorum 18.* diuinitus constitutum est. Leuitæ enim ex decimis, sibi à populo solutis, decimam partem summo Sacerdoti pendebant.

Decimo queritur, An Quindennia, quæ Romano Pontifici ex fructibus, quorundam beneficiorum decimoquinto, quoque anno soluantur, sint omni specie Simonie libeta? Sciendum est, quindennia esse hæc ratione introducta: Beneficia aliquando vniuntur certo Collegio, Capitulo (sic vocant) Monasterio, siue Conuentui, quo amplius non vacent, quia vniuersitas non petit, & ideo elapsis quindecim annis à tempore vnionis factæ, Collegium, siue Monasterium, cui est annexum beneficium, soluit denuo partem & fructibus beneficii vniti, quoniam fingitur decimoquinto quoque anno eiusmodi beneficium vacare, eo quod si in certum clericum esset collatum, vacasset obitu beneficiarii inter illud tempus, vt etiam fortasse citius, & vacans beneficium alteri clerico conferretur, qui primo anno Annatam debitam solueret, Quare ne Camera siue Fiscus potestatis tot Annatas amitteret, constitutum est auctoritate Pontificum, vt beneficia sic vnita iuris quadam fictione decimoquinto quoque anno quasi vacantia censeantur, & ex illis soluantur annatas, perinde ac si vacassent.

Quis verò primus Romanorum Pontificum instituerit quindennia, certo non constat. Quidam existimant, ea primum esse introducta à Paulo secundo, cuius extat constitutio, quæ incipit, Decret Romanum Pontificem.

Notandum est etiam, Quindennia olim solui solita esse tantum ex beneficiis vnitis auctoritate Romani Pontificis in curia Romana alicui collegio, monasterio, vel cuiilibet alteri Seminario, vel loco, causa communis pietatis extracto. Postea verò edita est constitutio à Sixto. Quinto, qua præcipitur, vt quindennia soluantur ex quibuslibet beneficiis vnitis, vel resignatis in fauorem cuiuslibet collegii, vel monasterii auctoritate Legati, vel Nuncii Pontifici, vel ordinarij.

His positis dicendum est, prædicta quindennia nullum simonice vitium habere: sunt enim instituta in compensa-

tionem Annatarum, quæ solui deberent: sed Annata, vt probauimus, sunt profus literæ ab omni specie Simonie, ergo & quindennia.

Neque obstat, si dicas, cogi collegia, quibus sunt beneficia vnita, ac proinde quorum iam sunt beneficia, Annatam soluere, quando beneficia non acquirunt: hoc enim nihil impedit multis de causis. Possent enim Romanus Pontifex collegio beneficium vnite solum ad tempus.

Secundo posset beneficium, quod in collegium intrulit, pensionem imponere, in annos singulos soluendam.

Tertio, potest Pontifex ob commune ecclesie bonum à beneficiariis certam pensionem exigere, videlicet, vt ad certos annos ex suorum beneficiorum fructibus aliquid contribuant in communes Ecclesie vsus.

Vndecimo queritur, Quid dicendum sit de iis, quæ in Curia Romana taxationes vocantur? Cum enim beneficia à Romano Pontifice conferuntur, pontificie literæ expediti solent, in quarum expeditione certa quædam pecunie quantitas soluitur. Respondeo, nullum hic inesse Simonie vitium: vt tradunt Syluester de Simonie, *quæstion. 13. vers. 2.* & Angelus in verbo Simonie 3. *numm. 45.* Et ratio est, quia eiusmodi pecunia soluitur tamquam stipendium, & merces ministrorum, qui in huiusmodi literis expediendis operam suam, & laborem collocant, qui cibum suum merentur.

Duodecimo queritur, quid iudicandum sit de aliis multis compositionibus in Curia Romana solui consuetis? Respondeo, eas quoque omni simonice labe carere, vt patet de singulis.

In primis, cum iusurandum, vel votum, quo quis tenetur, auctoritate summi Pontificis relaxatur, siue remittitur, pecunia redimitur, & potest Pontifex pecuniam exigere, quæ soluitur certæ hospitali domui, vel collegio, vel Monasterio, tunc enim precio non emitur, vel venditur ipsa relaxatio voti, vel iusurandi, sed commutat Pontifex voti, vel iusurandi vinculum in aliud pium opus, videlicet in pecuniarum elemosynam, quam iubet Pontifex erogari in pauperum vsus. Sic etiam posset Pontifex hunc, vel illum soluere lege, & præcepto ieiunij seruandi, vel Missæ sacrum audiendi in die festo, & illonius imponere, vt certam pecuniam in pios vsus impenderet: nam tunc etiam in aliud commutaret.

Secundo, potest iure Pontifex, dum hos, vel illos absoluit excommunicationis, interdicti, vel suspensionis vinculo, vel deique casibus reseruat, pecuniam exigere, non quod pretio vendat absolutionem, sed quod in peccati penam pecuniarium onus imponat.

Tertio, in causis matrimonialibus solet pecunia solui, videlicet ab his, vel illis, qui intra quartum gradum consanguinitatis impediti sunt, ne matrimonio coniungantur, vt impetrent à Romano Pontifice canonici iuris relaxationem, & matrimonium contrahere queant: quibus relaxat Pontifex ius canonicum, cum iusta causa subest, & coguntur illi certam pecuniam summam soluere. Immo quo potentiores ditioresque sunt, plus pecunie soluntur. Neque Pontifex pretio ius canonicum relaxat: sed eam pecuniam exigit, vel in penam peccati, quod aliquando præcessit, vel si nullum reuera peccatum antecessit, id onus imponit, quia vnum vinculum commutat in aliud.

De Simonia, que committitur, in permutationibus beneficiorum.

CAPVT XII.

SCIENDUM est, iure canonico prohiberi, ne beneficiarii sua iure beneficia, priuata auctoritate permittant, *c. Majorib. de præben. c. Quis sit de rer. permutat. alioqui sua beneficia amittunt. Tit. olim de rer. permutat.*

Id autem iustus de causis est beneficiarum interdictum.

Primo, ne locum habeat clericorum cupiditas, auaritia & ambitio.

Secundo, ne de beneficiis, quæ sunt Ecclesiæ bona, tamquam de suis rebus profanis statuerentur.

Tertio, ne beneficiarum, vel aliorum bonorum patrimonialium, domini esse crederentur.

Quinto, ne in simoniae crimen incurrerent, quia permutatio non est contractus gratis, & liberaliter factus, sed cum onere, pacto, & commo. Nam qui rem unam cum alia commutat, dat unum, & aliud recipit: ac Canones retulerunt omne pactum, & conventionem in rebus sacris, & spiritualibus. *c. Quampropter. question. 2. in capitul. ult. de pactis.*

Primo quaeritur, An simoniaci sint Titius, & Caius, si sua beneficia priuata auctoritate commutent? Respondeo simoniacos esse, quia beneficium est rei spirituali annexum, ergo nec eo pacto, & conventionem renunciari, confecti, & recipi potest, nec ita commo, vel emolumento dato, & accepto.

Secundo quaeritur, An simonia, quæ in beneficiarum permutatione committitur, sit iure canonico tantum, an verò etiam diuino prohibita? Maior in 4. *Distinct. 23. question. 5. c. 6.* & Sorus, *lib. 9. de Iustitia, question. 7. art. 2.* dicunt, solum iure canonico prohiberi. Ratio eorum est, quia cum unum beneficium cum alio permutatur, non datur & accipitur temporale pro spirituali, sed spirituale pro spirituali. Vnde colligit Sorus, simoniam iure diuino prohiberi tam committere Titium, si beneficium suum cum re temporali pecunia æstimabili permutet, quia tunc dat spirituale, ut recipiat temporale: sic etiam si beneficium suum Titius precio recepto confectet, tunc enim rem spirituales pecunia venderet. Alii verò sentiunt, simoniam esse iure diuino damnatam, cum quis beneficium suum cum alio beneficio propria auctoritate commutat, quia facit contra Christi Domini præceptum: *Matthæi 10.* quod gratis accepistis, gratis date: nullam verò esse simoniam, si unum beneficium cum alia legitima superioris auctoritate permutatur.

Quod si illis obiciatur, cur simoniaca labes esset permutatio beneficiarum priuata auctoritate facta, & non sit, cum sit auctoritate superioris? Respondent: Quando beneficia auctoritate superioris legitima permutantur, caret ea permutatio pacto, & conventionem, & liberaliter fit: nam superior nihil aliud facit, nisi quod unum beneficium ex vna Ecclesia ad aliam transfert: quod beneficiarii priuata sua auctoritate facere non possunt: quod si faciant, tunc contractum inueniunt, ut vnus alterius Ecclesiam habeat: & proinde illis contractus simoniacus erit, quia gratis & liberaliter non fit, sed ex causa, & pacto.

Cum verò beneficiarum permutatio sit superioris consensu, tunc renuntiationem vnus beneficii superior gratis admittit, & beneficium renunciatum alteri permutanti gratis, & liberaliter confect: si enim, qui beneficia permutant, auctoritate superioris, primum sua beneficia dimittunt, idque superior admittit, & deinde superior ea permutat, & ipsis denuò confect. Et quamuis iure canonico constitutum sit, ut beneficia, quæ permutantur, non aliis nisi permutantibus conferantur. *Clem. 1. de Rerum permutat.* hoc tamen ipsa iura liberè constituerunt. Secus autem est, quando duo beneficiarii sua beneficia, propria, & priuata auctoritate permutant: tunc enim vterque suum beneficium ex pacto, & conventionem, & recepto commo dimittit, & permutat, non gratis. Quidquid Sorus, & Maior dixerint, satis est nobis in præsentem loco dicere, simoniam esse simpliciter, & absolute prohibitam, quando duo non superioris, sed priuata auctoritate, sua beneficia permutant, quia id faciunt contractu, qui gratis non fit. Sicut enim Simoniacus esset simpliciter Titius, si suum beneficium resignaret ex pacto, & conditione, ut Caius suum quoque dimitteret, quia eiusmodi resignatio gratis, & li-

beraliter non fieret, & ex resignatione vterque pararet sibi aditum ad beneficium alterius: ita simoniaci aut simpliciter essent Titius, & Caius sua auctoritate beneficia permutantes, quia vnus suum beneficium dimitteret, non gratis, sed ex contractu, ut haberet beneficium alterius.

Secundo quaeritur, An Titius, & Caius, qui volunt sua beneficia inuicem permutare, simoniaci sint, cum inter sese agant, & tractent de permutatione, si eis superior consensus perhibetur? Innocentius, & Hostiensis, in *c. Quæsum de rerum permutationibus* sentierunt, absque labe simoniæ eos de hac re tractare non posse, nisi prius superiorem adierint, & ab eo impetrauerint facultatem, qua de beneficiis permutandis agant. Id probant, quia *capite ultimo de pactis*, omnis conuentio in rebus spiritualibus prohibetur. Et in *c. Quæsum de rerum permutationibus*, cauetur, ne fiat beneficiarum permutatio sine superioris consensu. Deinde, quia cum ii de beneficiis permutandis tractant, sibi inuicem fidem dant, & accipiunt de permutatione faciendâ: ergo eo ipso permutant, non quidem re, sed consensu, & lide data, & accepta. Præterea si quis donare prohibetur, eo ipso prohibetur quoque promittere donationem: ergo qui beneficium permutare prohibetur, nequit permutatio nem promittere.

Sed hæc Hostiensis, & Innocentii opinio communi consensu Doctorum est consutata, ut patet ex *Glossa, & Panormitano, & aliis in c. Quæsum, de rerum permutationibus*, quos sequuntur *Angelus, in verbo Permutatio num. 4.* *Siluester eodem verbo 2. question. 5.* *Talensis in verb. Beneficium. 3. question. 15.* Et hanc sententiam consuetudine Curie Romanæ esse receptam, dicit *Regidius in tractat. de Permutationibus. beneficiorum. part. 2. question. 4. num. 4.* Ratio est, quia Titius, & Caius de permutandis beneficiis agunt inter se, totam rem in superioris voluntatem conferunt. Vnde non tractant de permutatione sine superioris consensu compleuda, nam si sic agerent, animo, & voluntate, simoniæ crimen non eluigerent, quia vellent tunc illi sui inter se beneficia permutare extra superioris consensum, & auctoritatem. Quare necesse est, ut postquam de ea re inter se tractauerint, aperiant superiori pacta, & conuenta, & quidquid egerint, & fidem, quam dederint, & acceperint.

Quid, si non solum permiserint beneficia permutare, sed etiam confecerint instrumentum, quo se ad permutandum sua beneficia obligauerint? Respondeo, nullum eos simoniæ crimen admisisse, si expresserint se nihil meturos, nisi accedente legitimo superioris consensu, ita ut declarent se solum negotium velle perficere auctoritate superioris, cuius est permutationem approbare. *Angelus, Siluester, & alii locis supra citatis.*

Ad Hostiensis, & Innocentii argumenta respondeo, Ad primum in *cap. ult. de pactis*, tamquam simoniacam condemnari omnem conuentionem in spiritualibus propria auctoritate contrahentium factam.

Ad secundum, in *c. Quæsum, de rerum permutat.* solum caueri, ne beneficiarum permutatio fiat absque superioris assensu.

Ad tertium, permutationem, & promissionem de beneficiis permutandis prohiberi, ne priuata auctoritate fiant. Vnde sicut Titius propria auctoritate nequit suum beneficium cum Caii beneficio permutare ita nec potest permutationem promittere priuata ipsius auctoritate perficiendam.

Tertio quaeritur, An sint simoniaci Titius, & Caius sua beneficia inæqualis permutantes, habita ratione non solum fructuum, sed etiam honoris, dignitatis, vel iurisdictionis, quæ beneficiis adherent? Respondeo, simoniacos esse. Verbi gratia, Titius permutat Decanatum, vel Archidiaconatum cum Canonicatu, vel alio simplici beneficio, vel cum pluribus simplicibus beneficiis Caii, quorum fructus ac proventus æquantur cum redditibus Decanatus,

vel Archidiaconus. Et quia Diaconatus, vel Archidiaconatus dignitatem habet, & exigit certam pensionem, tota ea permutatio simoniaca labe vitatur, quia ratione rei spiritualis temporale commodum percipitur: quemadmodum si calix facer cum alio consecrato calice commutatur, æstimari debet utriusque calicis materia, non autem eorum consecratio.

Tertio queritur, An sit permutatio simoniaca, qua beneficium cum pensione Ecclesiastica commutatur? Respondeo, simoniacum esse, quia Ecclesiastica pensio beneficium non est, ut suo loco dixi, & potius in fructibus consistit, quam in spiritualibus. Vnde Titius beneficium permutaret potius cum emolumento, & commodo temporali quam cum spirituali.

Quarto queritur, An sit Titius simoniacus beneficium suum permutando cum beneficio Caii, ea conditione, ut Caius soluat impensas, quas Titius fecerat in suo beneficio? Respondeo, hic esse distinguendum. Aut enim Titius impensas fecerat nomine Ecclesie, aut suo: item, aut in utilitate beneficii, vel Ecclesie, aut in utilitatem suam. Potest absque simonia impensas exigere, quas fecit nomine Ecclesie, vel in utilitatem beneficii: non autem eas quas fecit nomine suo, vel in bonum, & commodum suum. Qui enim succedit alteri in beneficio, debet solvere impensas per antecessorem suum factas nomine Ecclesie, vel in utilitatem beneficii, non alias. Hinc etiam est, ut simoniacus sit Titius suum beneficium permutans cum beneficio Caii eo pacto, ut Caius conducatur fructus vnius, vel duorum annorum, quos Titius non perceperat, & difficile percipiet, nisi Caius conduxerit. Ratio est, quia non permutat simpliciter beneficium cum beneficio, sed ex tali permutatione commodum reportat, nimirum fructus præteritos, quos nondum perceperat, nec poterat facile percipere, & obligat sibi Caium ad conducendum eos.

Quinto queritur, An simoniam Titius committat, causa permutationis, beneficium suum dimittens, ut Caius det vicillim suum, sed quia Caius nullum beneficium habet, assignat certos annuos redditus, vel certam pecunie quantitatem, in quibus beneficium superioris auctoritate resignatum constituitur? Respondeo, simoniam admittere, quia non permutat beneficium cum beneficio, sed cum pecunia, vel cum re pecunie æstimabili, & ita Titius est beneficii venditor, & Caius emptor.

Sexto queritur, An simoniaca sit permutatio beneficiorum, vulgò dicta Quadrangularis, & Triangularis. Quadrangularem vocant permutationem, cum Petrus V. g. suum beneficium resignat, & dimittit in gratiam Pauli, Paulus idem suum, gratia, & favore Ioannis, & Ioannes suum in gratiam Francisci, & Franciscus viciniam suam causis, & favore ipsius Petri. Triangularem appellant, cum sit permutatio inter tres, hoc modo, videlicet, Petrus renuntiat beneficium suum in gratiam Pauli, hic in favorem Ioannis, & Ioannes gratia ipsius Petri? Respondeo, in his non esse veram permutationem, quia permutatio beneficiorum iure permissa non est, nisi inter duos. In beneficiorum item permutatione est resignatio, & dimissio beneficii: at resignatio, seu renuntiatio beneficii in gratiam, & favorem alterius, cum pacto contineat, est iure prohibita.

Quare, quæ vocantur Quadrangulares, vel Triangulares permutationes simoniacas esse, & iure communi damnatas, testatur Collect. in cap. 1. de rerum permutat. prope finem, & Imola Clem. 1. eod. tit. num. 40. vers. Quod semper tres, & Caputaquensis par. 2. Decis. 325.

Ultimo queritur, An simoniaca sit permutatio, qua Titius dimittit, siue resignat beneficium suum in gratiam Caii, & hic suum in gratiam nepotis ipsius Titii? Respondeo, simoniacam esse, & iure communi damnatam. Ansharan. cap. 1. de Rerum permutat. in sexto, vers. Tria colligit. Gemianus eod. cap. vers. An valat permutatio, Frä-

cus ibidem vers. In textu, ibi: Sua beneficia, Beneficius in Clem. 1. de Rerum permutat. n. 43. Sarnensis in reg. de publican. resignat. quæst. 3. vers. Ibi, primo, quia regula, Caputaquensis par. 2. Decis. 325. Et ratio iuris est, quia nemo potest permutare nisi suum beneficium, & in ipsa permutatione est renuntiatio beneficii, ergo cum Titius suum beneficium permutat cum beneficio Caii, uterque suum beneficium dimittit, & resignat causa permutationis, non absolute, & simpliciter: ac proinde beneficium Caii debet conferri Titio, non nepoti ipsius, Titius enim non nepos eius, qui beneficium non habet, beneficium permutat. Item permutatio beneficiorum non nisi inter duos iure permittitur, hic verò inter tres fit permutatio.

De Simonia, qua committitur in pensionibus Ecclesiasticis.

CAPUT XIII.

PRIMO queritur, An citra Simoniam vitium pensio imponatur in fructibus alterius beneficii, quod non est resignatum, absque eo quod imponatur in fructibus resignati beneficii? V. g. Titius dimittit, siue resignat suum beneficium patre, & simpliciter coram Romano Pontifice, qui potest in beneficiis pensiones imponere, & Pontifex illud beneficium Caio confert, & quia tenues fructus reddit, non imponit pensionem in eo beneficio, resignato & collato Caio, sed in alio beneficio, quod Caius habet. Queritur, An hæc reservatio pensionis sit simoniaca? Ratio dubitandi est, quia id videtur illicitum; petinde enim est, ac si Pontifex beneficium Caio conferat pretio annue pensionis. Pontifex itidem simoniacus esset conferendo beneficium Caio, & imponendo pensionem in patrimonio ipsius Caii. Ergo pari ratione, si imponat pensionem in alio beneficio, quod Caius habet. Respondeo, nullam simoniam per se, & ex natura rei admitti in huiusmodi casu, quia idem iuris est in pensione, quæ imponitur in fructibus beneficii, cum conferatur in aliquem, quod est in pensione, quæ imponitur in fructibus beneficii antea collati. Nam summus Pontifex plene, ac liberè potest de beneficiis statueri, & sicut potest onus imponere beneficio, quando illud confert: sic potest imponere beneficio, quod antè contulerat. Nam beneficia sunt bona, quæ summi Pontificis auctoritate dispensantur, & iustis de causis potest Pontifex illorum fructus ad tempus reservare, & in pios usus impendere. Dispar verò ratio est de bonis patrimonialibus clericorum: illa enim non subsunt libertæ voluntati Pontificis, quare beneficium nequit conferre clerico ea conditione, ut solvat ex suo patrimonio annuam pensionem: hoc enim petinde esset, ac si beneficium ei venderetur.

Secundo queritur, An Titius, qui auctoritate legitima Romani Pontificis data est facultas transferendi pensionem ex toto, vel ex parte in unum, vel plures, simoniacus sit, si eam transferat pecunia accepta ab eo, in quem transferat? Hanc questionem tractat Gigas de pensionibus, quæst. 99. Ratio dubitandi est, quia pensio non est quid spirituale, aut spirituali annexum, siquidem in laicum cadere potest, ut constat ex Baldo, Felino, & aliis in c. Ad audientiam 2. de rescript. & probat. Gigas Tract. de pensionibus, quæst. 10. ergo non videtur Titius Simoniacus esse, si recepta pecunia pensionem sibi debitam in alium transferat.

Gigas, questione iam citata in utraque partem argumenta proponit, & tandem numero 22. ita concludit: Ex prædictis videtur de iure dici posse, quod Simoniacus non sit pecuniam dare pensionario, habenti facultatem transferendi pensionem pro obtinenda translatione pensionis.

Quam